OIKEUSMINISTERIÖ

LAUSUNTO

Lainvalmisteluosasto
erityisasiantuntija Heini Färkkilä

14.1.2019

*Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle*

# HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI VIERASLAJEISTA AIHEUTUVIEN RISKIEN HALLINNASTA ANNETUN LAIN 8 JA 16 §:N JA METSÄSTYSLAIN MUUTTAMISESTA (HE 286/2018 VP)

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annettua lakia ja metsästyslakia. Oikeusministeriö ei ole antanut esitysluonnoksesta sen valmisteluvaiheessa lausuntoa. Oikeusministeriö toteaa lausuntonaan kunnioittavasti seuraavan.

*Riistakeskuksen tehtävät, 1. lakiehdotuksen 8 §*

Esityksen 1. lakiehdotuksen 8 §:ää muutettaisiin siten, että siihen lisättäisiin maininta siitä, että Suomen riistakeskus tuottaisi toimialallaan *”tämän lain täytäntöönpanoa varten tarvittavia asiantuntijatehtäviä. Suomen riistakeskus huolehtii myös tämän lain 16 §:n toimeenpanoon liittyvistä metsästyslain mukaisista julkisista hallintotehtävistä.”*

Esityksessä jää epäselväksi, onko kyse uusista tehtävistä riistakeskukselle vai informatiivisesta viittauksesta. Jos Suomen riistakeskus huolehtii 16 §:ssä tarkoitetuista metsästyslain mukaisista julkisista hallintotehtävistä jo metsästyslain nojalla, onko tässä päällekkäistä sääntelyä, jos toimivalta ja tehtävät määritellään jo metsästyslaissa.

Epäselväksi jää myös se, olisivatko vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annetun lain täytäntöönpanoa varten tarvittavat riistakeskuksen asiantuntijatehtävät sille uusia tehtäviä ja ovatko nämä julkisia hallintotehtäviä.

| Käyntiosoite | Postiosoite | Puhelin | Faksi | Sähköpostiosoite |
|---|---|---|---|---|
| Eteläesplanadi 10<br>HELSINKI | PL 25<br>00023 VALTIONEUVOSTO | 02951 6001 | 09 1606 7730 | oikeusministerio@om.fi |

*Asetuksenantovaltuus, 1. lakiehdotuksen 16 §:n 3 momentti*

Esityksen 1. lakiehdotuksen 16 §:n 3 momenttiin lisättäisiin uusi asetuksenantovaltuus.

Ehdotettu asetuksenantovaltuus sisältää kolme eri valtuutta.
”*Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin,*

- *mitä 1 momentissa tarkoitettuja metsästyslain ja sen nojalla annettuja säännöksiä sovelletaan tässä pykälässä tarkoitettujen lintu- tai nisäkäslajien pyydystämiseen ja tappamiseen, jos se on tarpeen näiden lajien leviämisen estämiseksi,*
- *muun kuin pyydystämisen ja tappamisen kohteena olevan lajin tai sen elinympäristön suojelemiseksi taikka*
- *metsästyslain tai sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi.”*

Asetuksen antaminen edellyttää, että tarvittavat perussäännökset ovat laissa sekä että laissa on asianmukainen valtuutussäännös. Perustuslain mukaan lain alaan kuuluvista asioista voidaan asetuksella antaa ainoastaan tarkempia säännöksiä. Asetuksella voidaan antaa säännöksiä myös muista asioista, jos asetuksenannolle on perustuslaissa tai muussa laissa säädetty valtuutus. Yleisesti asetuksenantovaltuus muotoillaan ”valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä”.

Ensimmäisen valtuuden mukaan asetuksella voidaan säätää tarkemmin, mitä 1 momentissa tarkoitettuja metsästyslain ja sen nojalla annettuja säännöksiä sovelletaan tässä pykälässä tarkoitettujen lintu- tai nisäkäslajien pyydystämiseen ja tappamiseen, jos se on tarpeen näiden lajien leviämisen estämiseksi. Perusteluissa todetaan, että sääntelyn avulla voitaisiin sallia metsästyslainsäädäntöä tehokkaampien pyyntivälineiden ja –menetelmien käyttö joidenkin lintu- tai nisäkäsvieraslajien torjumiseksi. Vaikuttaa siltä, että asetuksenantovaltuudessa ei ole kyse tarkempien säännösten antamisesta vaan metsästyslainsäädännöstä poikkeamisesta.

Asetuksella ei voida rajoituksettomasti poiketa lain säännöksistä tai antaa täydentäviä säännöksiä, jotka asiallisesti merkitsisivät lain sisällön muuttamista. Perustuslakivaliokunta on pitänyt lain ja asetuksen välisten hierarkkisten suhteiden näkökulmasta lähtökohtaisesti ongelmallisena mahdollisuutta valtuuksien nojalla poiketa valtioneuvoston asetuksella lain säännöksistä. Lausunnossaan PeVL 14/2006 vp valiokunta on todennut, että tällaisissa valtuussäännöksissä on välttämätöntä olla sellaisia asetuksenantovallan käyttämistä rajaavia ja ohjaavia mainintoja poikkeussäännösten antamisen tarkoituksesta (PeVL 20/2004 vp, s. 4/II, PeVL 35/2005 vp, s. 4/II). Tässä esityksessä vaikuttaa siltä, että poikkeussäännösten antamisen tarkoitusta on pyritty rajaamaan (lajien leviämisen estäminen, lajin tai sen elinympäristön suojeleminen).

Valiokunta kuitenkin katsoi, että kyseisessä tapauksessa perussäännökset oli asianmukaisempaa sisällyttää selvemmin itse lakiin siten, että asetuksenantovaltuudet on mahdollista muotoilla tavanomaiseen tapaan tarkoittamaan lakia tarkempien eikä niistä poikkeavien säännösten antamista.

Myös toisen valtuuden muotoilu on epätarkka. Siinä, kuten ensimmäisessä valtuudessa, ei ole perusteluiden valossa ole tarkoitus antaa tarkempia säännöksiä, vaan poiketa metsästyslainsäädännöstä. Toisen valtuuden tarkoituksena olisi asetuksella rajoittaa metsästyslain mukaisia välineitä ja menetelmiä, jos se olisi tarpeen muun kuin pyynnin kohteena olevan eläinlajin tai sen elinympäristön suojelemiseksi.

Momentin sisältämä kolmas valtuus jää epätäsmälliseksi ja se on lisäksi kielellisesti epäselvä. Perusteluissa näiltä osin todetaan, että asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä, jos se olisi tarpeen metsästyslainsäädännön noudattamisen valvomiseksi. Epäselväksi jää, mistä tarkemmat säännökset annettaisiin. Vaikuttaa siltä, että kyseisen valtuuden paikka saattaisi olla metsästyslaissa, koska valtuus koskee tarkempien säännösten antamista metsästyslainsäädännön noudattamisen valvonnasta. Asetuksenantovaltuus on yleensä hyvä sijoittaa lain asianomaisen perussäännöksen yhteyteen omaksi momentikseen. Kun kyse on tarkempien säännösten antamisesta, olennaista on, että säänneltävästä asiasta on riittävät perussäännökset laissa.

*Villisian ruokintapaikka, 2. lakiehdotuksen 33 §:n 3 momentti*

Voimassaolevassa 33 §:n 3 momentissa keinovalon kiellosta voidaan poiketa *villisian* ruokintapaikalla. Momenttia muutettaisiin siten, että villisian metsästyksessä keinovalon käytön kiellosta voidaan poiketa *ruokintapaikalla.* Yksityiskohtana todettakoon, että tätä ei olisi enää rajattu villisian ruokintapaikkaan. Perustelujen valossa jää epäselväksi, onko tarkoitus poistaa tästä kohdin rajaus villisian ruokintapaikasta.